

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ

ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਜੇ. ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਮੈਸਰਜ਼ ਗੋਵਰਧਨ ਦਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਦੂਸਰਾ ਪੰਜਾਬ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1956 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 113.

ਉਦਯੋਗਿਕ ਝਗੜਾ ਐਕਟ (1947 ਦਾ XIV) ਦਾ ਉਦੇਸ਼- ਧਾਰਾ 10, 12, 18 ਅਤੇ 19- ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਇਆ- ਕੀ ਧਾਰਾ 12(3) ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਰਾ-ਕੀ ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ - ਦੋ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਕੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ - ਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਐਕਟ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹਿ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਐਕਟ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸੁਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 10-A ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਉਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਉਸੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਅਸਲ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ।

ਮਦਰਾਸ ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਪੀ. ਸਾਰਥੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (A.I.R. 1953 S.C. 53.) ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਮੰਨਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨੇਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2034-CLP-56/11978 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਭਗੀਰਥ ਦਾਸ ਅਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸੱਚਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਐਸ. ਐਮ. ਸੀਕਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ।

ਹੁਕਮ

ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ, ਜੇ.-ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 (1947 ਦਾ ਨੰਬਰ 14) ਦੀ ਧਾਰਾ 10(1) (c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਜ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪੰਜਾਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਅੱਠ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ (ਧਾਤੂ ਉਦਯੋਗਾਂ) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 19 ਮਾਰਚ, 1956 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕੁਝ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਆਧਾਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਦਬਾਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਧਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ 14 ਮਾਰਚ, 1957 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਟੇਅ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪੂਰਕ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਬ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਜਵਾਬ ਹੁਣ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 9 ਦਸੰਬਰ 1955 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਧਾਤੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਜਿਸਟਰਡ) ਜਲੰਧਰ ਨੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੜਤਾਲ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਹੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਫੈਕਟਰੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ, ਜਲੰਧਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੰਸਥਾ ਸੀ, ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੰਗ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸੰਬਰ, 1955 ਤੋਂ (ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ) ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਖਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਧਾਤੂ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਖੁਦ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। 14 ਮਾਰਚ 1956 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਿਲ੍ਹਾ ਧਾਤੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ-ਸਕੱਤਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਫੈਕਟਰੀ ਵਰਕਰਜ਼

ਯੂਨੀਅਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੌਜੂਦ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮੀਟਿੰਗ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਫੈਕਟਰੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਵਾਂ ਧਿਰਾਂ, ਭਾਵ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਫੈਕਟਰੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦਰਮਿਆਨ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸੰਬਰ, 1955 ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਯੂਨੀਅਨ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1956 ਨੂੰ, ਭਾਵ, ਕਥਿਤ ਸੁਲਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੇਵਾਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ 800 ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ 150 ਹੈ।

ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਦਸੰਬਰ, 1955 ਵਿੱਚ ਡਿਮਾਂਡ ਨੋਟਿਸ (ਮੰਗ ਪੱਤਰ) ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਸ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਜਿੱਠਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਆਜ਼ਾਦ ਯੂਨੀਅਨ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਰਕਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਹੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਾਂਗ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(3) ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਸੁਲਾਹ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ 14 ਮਾਰਚ, 1956 ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਸਕਰਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੀਟਿੰਗ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਤਹਿਤ ਸੁਲਾਹ-ਸਫਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ 29 ਫਰਵਰੀ 1956 ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਕਆਊਟ (walked out) ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 14 ਮਾਰਚ, 1956 ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਛੇ ਘੰਟੇ ਚੱਲੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਦਖਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਮਝੌਤਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੁਆਰਾ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ 'ਤੇ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ 14 ਮਾਰਚ, 1956 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਨਸਿਲੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਜ਼ਾਦ ਫੈਕਟਰੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਯੂਨੀਅਨ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਮੈਂ 14 ਮਾਰਚ, 1956 ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਨਾ ਤਾਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 14 ਮਾਰਚ, 1956 ਨੂੰ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ

ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-

- (1) ਕੀ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (3) ਅਧੀਨ ਸਮਝੌਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ, ਅਤੇ
- (2) (ਕੀ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਿਪਟਾਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਯੂਨੀਅਨ ਕੁਝ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸਮਝੌਤਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਫੜੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਵਜੋਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ। ਇਸਨੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹਿ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਐਕਟ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸੁਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੁਲ੍ਹਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਓਨੀ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜੇਕਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿੰਨੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਸੁਲ੍ਹਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 18 ਅਤੇ 19 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਸਮਝੌਤਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਸਮਝਿਆ ਹੋਇਆ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 18 ਅਤੇ 19 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਐਕਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਗਠਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਥਾਈ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਝਗੜੇ ਲਈ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਥਾਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਾਮੇ ਦੋਵੇਂ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜੋ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ। ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੁਲਾਹ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬੇਸਹਾਰਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 36 ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕੇਵਲ ਸਮੂਹਿਕ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ।

ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 36(1) ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਇੱਕ ਧਿਰ ਹੈ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ-

(ੳ) ਰਜਿਸਟਰਡ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਹੈ;

(ਅ) ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਇੱਕ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ (a) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ;

(ੲ) ਜਿੱਥੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਿਸੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। "

ਇਹ ਧਾਰਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਾਨਣ/ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਅਫਸਰ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 36 ਰਜਿਸਟਰਡ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੰਡੀਅਨ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਜ਼ ਐਕਟ, 1926 (1926 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 16) ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇ। ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ, ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਾਮੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਗੈਰ-ਜਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਮੰਗ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਤਿੱਖਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਫੈਕਟਰੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ 14 ਮਾਰਚ 1956 ਦੀ ਸੁਲ੍ਹਾ-ਸਫਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਅਵੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਯੂਨੀਅਨ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਮਾਂਡ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁਝ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਅਸਲ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ *ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਪੀ. ਸਾਰਥੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* (A.I.R. 1953 S.C. 53) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ ਰੁ. 100 ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮਕੁੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੀਨੂੰ ਬਾਲਾ